

KAMPANJA KAPITALISTIČNIH POLITIKOV V TEKU

V BOJU S KRIZO STA OBE STRANKI ENAKO NEUSPEŠNI

Same obljube demokratov in republikanov ne bodo rešile socialnih problemov

Jačanje gibanja v kongresu za inflacijo. — Odprava sedanje ekonomiske uredbe edini izhod

ECONOMSKI in socialni problemi delajo demokratom in republikancem težke preglavice, katerim niso kos. Nezadovoljni toriski demokrati, kot je na pr. Al Smith, kritizirajo Rooseveltovo administracijo, ne da bi sami predlagali kak program, zato le upijejo o ustavi. Demokratska večina v kongresu pa si tudi ne upa, oziroma noče podvzeti nič drastičnega. Njene polovične rešilne akcije je vrhovno sodišče proglašilo neustavnim — ne zato, ker so polovične, ampak ker niso ljube staremu ameriškemu kapitalizmu; ta v svoji nesposobnosti za razumevanje razvoja sanja le o povračanju v "Coolidge-Hooverovo prosperiteto in s tem v dobre stare čase "krepkega individualizma".

Dolg Zed. držav znaša že blizu 35 milijard dolarjev. S sprejemom bonusa naraste nadaljnih par milijard. Zastopniki farmarjev v zbornici poslancev in v senatu postajajo češčdalje glasnejši v zahtevi za inflacijo. Dolg farmarjev znaša okrog devet milijard dolarjev. Pristaši inflacije med kongresniki in senatorji predlagajo, da se naj izda za nekaj milijard novih bankovcev, ki se jih razdeli bivšim vojakom za bonus in v pomoč farmarjem, da se rešijo del dolga. Drugi predlagajo, da se naj zniža vrednost dolarja na 50c; vlada dobi s tem priliko natisniti veliko novega denarja, cene se bodo dvignile in to bo farmarjem v veliko pomoč.

Inflacijska politika je stopnjevale v teku, od kar je ukinjen zlati standard ameriškega dolarja in mu je bila vrednost v zlatu znižana 35 odstotkov. Vladno nakupovanje srebra je bil drugi način inflacije. Ampak to je še vse premalo, trdi-

jo pristaši inflacije na debelo. Njeni nasprotniki in njeni pristaši imajo v tem boju v vidiku interese posameznih slojev, nobena teh dveh skupin pa se ne ozira na korist ljudstva v celoti, najmanj pa še na interes delavskega razreda, katerega "nekontrolirana inflacija" najbolj zadene.

Tak kongres ne more biti kos nalogam, ki jih ima v sedanjosti že nad šest let trajajoči krizi, zato se poslanici in senatorji bavijo največ s prerekanji in kritikami, v volilni kampanji pa z obljubami. Republikanski kongresnik Hamilton Fish predlaga za izhod iz krize "upojitev Roosevelta in razpuščanje njegovega 'možganskega trusta'." Senator Borah, ki se poteguje za predsedniško nominacijo na republikanski listi, pravi, da se je treba spoprijeti s problemi, ki so pred nami, "na praktičen način". Ob enem je on proti zveznim zakonom socialnega značaja, ker krajino autoriteto posameznim državam, in iz istega stališča je tudi proti sprejemu postave, ki bi dala linčarje pod jurisdikcijo federalnih sodišč. Za tak namreč določal, da morajo na pr. klavnice, žitnice, prekupci bombaža itd. plačati gotov odstotek vladi, ta pa je denar razdelila farmarjem. Klavnice so davek zaračunana odjemcem s podražitvijo mesnin in enako vsa druga podjetja, ki trgujejo z živili in s poljskimi pridelki sploh. Tako so se cene umetno dvignile, da je bila vladu v stanju nuditi farmarjem vsaj nekaj opore in jih oteti na daljnemu propadanju.

Ko je vrhovno sodišče odločilo, da mora vlada vrniti vso, ki jih je vrlada od njih prejela, davek na kupljeno blago. Zakon omenjenih treh črk je namreč določal, da morajo na pr. klavnice, žitnice, prekupci bombaža itd. plačati gotov odstotek vladi, ta pa je denar razdelila farmarjem. Klavnice so davek zaračunana odjemcem s podražitvijo mesnin in enako vsa druga podjetja, ki trgujejo z živili in s poljskimi pridelki sploh. Tako so se cene umetno dvignile, da je bila vladu v stanju nuditi farmarjem vsaj nekaj opore in jih oteti na daljnemu propadanju.

V soboto 1. februarja je bila selitev uradov Proletarca, JSZ in Prosvetne matice docela končana. Novi stan teh treh uradov je v Slovenskem delavskem centru, 2301 S. Lawndale Avenue. Na prejnjem naslovu, v hiši bivše Millard State banke (3639 W. 26th St.), so bili naši uradi od decembra 1918 naprej, torej nad 16 let. Pred tem je bil urad Proletarca na 4008 W. 31st St., prva leta pa je prejmal pošto večinoma na naslov tiskarne, v kateri je bil tiskan; nekaj časa pa je imel u-

Epic dokončal

Iz Californije poročajo, da se je Sinclairjev Epic na nedavni konvenciji popolnoma pretopil v demokratsko stranko. To je naravn konec. Kdor skuša kovati preobrat v tej ali oni kapitalistični stranki, prej ali slej utone v nji.

Stavke premogarjev v Angliji ne bo

Premogarji v Angliji so se pogodili z delodajalcem brez stavke. Plača jim je zvišana en šiling (okrog 25c) na dan. Zahvali so dva šilinga več na dan. Za sporazum je glasovalo 360,000 premogarjev in 112,000 proti.

"Največja legalizirana tatvina v am. zgodbini"

Z razveljavljenjem AAA je vrhovno sodišče odločilo, da se mora družbam vrniti vso, ki jih je vrlada od njih prejela, davek na kupljeno blago. Zakon omenjenih treh črk je isto sodišče vzelno ljudstvu 200 milijonov dollarjev ter jih poklonilo drugemu sloju. Tega ni govoril kak socialist, ampak član Rooseveltovega

kabineta. Četudi jih reakcija slike za socialiste in boljševike, si prizadevajo krpiti sedanjo ekonomsko uredbo, ne pa utevsi socializem, kakor se jima očita. Toda ameriški izkoriščevalci so kakor besen bolnik, ki zmerja zdravnika, dasi mu hoče pomagati, ne pa poslabšati njegovo stanje.

Novi urad Proletarca, J.S.Z. in Prosvetne matice

V soboto 1. februarja je bila predstavitev uradov Proletarca, JSZ in Prosvetne matice docela končana. Novi stan teh treh uradov je v Slovenskem delavskem centru, 2301 S. Lawndale Avenue.

Na prejnjem naslovu, v hiši bivše Millard State banke (3639 W. 26th St.), so bili naši uradi od decembra 1918 naprej, torej nad 16 let. Pred tem je bil urad Proletarca na 4008 W. 31st St., prva leta pa je prejmal pošto večinoma na naslov tiskarne, v kateri je bil tiskan; nekaj časa pa je imel u-

rad v poslopju Narodne dvorane, ki jo je tedaj upravljal pokojni Frank Mladic.

Vsi prejšnji uradi Proletarca do 1. 1920 so bili skromni, kadar so bila skromna tudi naša podvetja. Majske izdaje Proletarca, kakor jih imamo sedaj, smo prideli izdajati šele 1. 1921, toda na ne več kot 48 straneh. Prej so imeli še manjši obseg. Ameriški družinski koledar je bil spremenjen v knjigo podatkov o življenju in razvoju Slovencev v Ameriki še v povojni dobi. Prosvetna matica je začela dobivati za-

mah kot gojiteljica dramatske umetnosti in delavske kulture sploh v velikem obsegu leta 1926. Ves ta razvoj je pritegnil v sodelovanje mnoga novih moči, ki so skupno s prejšnjimi dale našemu gibanju povsem novo lice. Preje zgoj politično, je postal s pomočjo Prosvetne

matice, Majskega Glasa, Ameriškega koledarja in naših kulturnih društav tudi prosvetno v družabno v delavskem duhu. V tem razmahu se je rodila misel za lastni dom. L. 1925 je bil ustanovljen stavbnik sklad JSZ, v katerega se je zbralo z obrestmi vred po prošlega leta nad \$10,000. Zadnjo jesen je upravnodobor stavbnega sklad-a z odobrenjem ekskutivne JSZ kupil poslopje, ustanovil nato v smislu sklepov prejšnjih zborov JSZ korporacijo, ki se imenuje Slovenski delavski center, in s tem je pričelo v razvoju našega pokreta v marsičem novogoglave.

Po 31. letih Proletarca in po 35. letih ustanovitve kluba št. 1 JSZ je nam uspelo ustanoviti tudi dom v korist namenov delavskega gibanja, kakor jih zastopajo Proletarci, JSZ in Prosvetna matica.

Ta dom je sicer še začetek tistega doma, kakršnega mi želimo in potrebujemo, toda začetek je tu, kakor je bil prvi skromno pričetki klub št. 1 uvod v ustanavljanje JSZ, in kot je bil mal mesečnik Proletarci pričetek podvetja, ki danes izdaja razmeroma velik tednik, koledar, ki si je priboril zasluzeni sloves, Majski Glas in tudi knjige ter brošure.

Novi dom je v sedanjem krizi za nas ne samo uspeh, ampak tudi novo finančno bremo. Toda kakor smo bili v stanju zmagovati vse dosedanje težkoče, bomo kas tudi tej novi nalogi, kajti volja za sodelovanje med nami ne umre.

PREMEMBA NASLOVA

Naslavljajte v bodoče vsa pisma in druge pošiljatve Proletarcu, JSZ in Prosvetni matici na 2301 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

S.-D. internacionala za ostrejše sankcije

VOJNA NA AMERIŠKIH CESTAH

Italijani se hvalijo, da so v tridnevni bitki postreili nad petnajst tisoč Etiopcev. To je že cela skladnica ljudi. Ampak na ameriških cestah je ubitih vsako leto več kot dvakrat toliko človeških bitij. Na sliki so ostanki avta v Grabili, Ind., ki je bil v nedavni koliziji z vlakom razbit. V njemu je bilo 12 ljudi. Vsi, razen enega, so izgubili življenje v tej nezgodbi. Nauk: Paznost na vožnji je za varnost najboljše jamstvo.

APEL PREDSTAVNIKOV DELAVSTVA DRUŠTVU NARODOV ZA ODLOČNEJŠI PRITISK NA "DUCEJEVO" ITALIJO

Protest skupnega odbora obeh internacional proti barbarstvu banditovih vojnih letalcev

ČLANI biroja socialistične delavske internationale in člani eksekutive mednarodne zveze delavskih unij (strokova internacionala) so sklenili na svoji skupni seji dne 16. januarja v Parizu delovati za ostrejše uveljavljanje sankcij. Iz poročil, ki so jih imeli pred sabo iz raznih dežel, so ugotovili, da se gibanje delavskega razreda za mir in proti fašizmu jača. Obe ti dve internacionali podpirata akcijo v področju društva narodov za vzajemno (kolektivno) varnost in to politiko nejuje tudi Sovjetska Unija.

V svojem skupnem poročilu izražata obe zvezi svoje zavodljstvo nad javnim mnenjem v Angliji in Franciji, ki je ob sodilo Lavalovo-Hooverovo izdajstvo društva narodov in ju primoralo na odstop. Njun načrt za podelitev Etiopije Mussoliniju je vsled tega padel v vodo. Ker pa kapitalistični vladam ni zaupati, tudi ako zdaj ponovno zagotavljajo zvestobo ligi in strogo izpolnjevanje sankcij proti Italiji, apelirata odbora obeh internacional na mednarodni proletarij, da naj bo na straži proti kapitalističnim manevrom in deluju za ohranitev miru.

Odbora sta izrekla svoje simpatije potlačenemu italijanskemu ljudstvu, ki se vsled terorja ne more ganiti, in sočutje na žrtvah, ki padajo v Etiopiji po krividi brezobzirnega diktatorja. Obozo barbarske napade italijanskih vojaških letalcev na bolnišnico Rdečega križa in njihovo pobiranje bolnikov ter ranjencev.

Apelirata na društvo narodov za poostreitev sankcij s tem, da se Italiji ustavi dovoz olja in premoga. Zločin, ki ga je izvršil Mussolinijev režim, zahteva od vseh dežel, ki jim je za mir, kolektivno obrambo ter učinkovite sankcije proti napadalki, da ne oklevajo ampak se svojih dolžnosti odločno drže, posebno še tiste dežele, od katerih je Italija za svoj uvoz najbolj odvisna. Ako Italija katero izmed njih vsled izvajanja sankcij napade, je dolžnost drugih, da ji pridejo skupno na pomoč in do kažejo provokatorju, da je njegova krvava igra brezupna.

Z onim, ki napada, ne sme biti nobenega kompromisa, pravi apel, pač pa je treba z njim postopati kot z zločincem. Ako dežele v društvu narodov pokažejo svojo odločnost s sankcijami proti Italiji, bo to najboljši namig Hitlerjevi Nemčiji in Japonski, kaj imata pričakovati v izvajjanju svojih osvojevalnih ambicij.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Napredek U. M. W. of A. v zadnjih treh letih

Slavospevi Rooseveltu. — Nad \$2.200,000 v blagajni. — Za nadaljno jačanje unije

Na zadnji konvenciji unije premogarjev (U. M. W. of A.), ki se je pričela 27. januarja v Washingtonu, je odbor med drugim poročal, da je v nji že 95 odstotkov ameriških rudarjev in z agitacijo za organiziranje ostalih petih odstotkov se neumorno nadaljuje. Premogarski kompanije se najbrdovratnejše upirajo v Kentucky in v južnih državah sploh. V bojih za unijo je bilo posebno v Kentuckyju v zadnjih letih ubitih, ranjenih ali pa pretepenih že veliko rudarjev. Toda unija ne bo odneha, pač pa se bo borila za pričnjeni napredok, s katerim se prejkone ne more progredi.

Na zadnji konvenciji unije premogarjev (U. M. W. of A.) v Illinoisu je bilo na tej konvenciji izraženo mnenje, da nima bodočnosti, in da se bodo premogarji tudi v tej državi kmalu povrnili v svojo staro UMW. Porocilo pravi, da je UMW v Illinoisu klub protivnik unije, ki je zdaj močna in postaja v vsakem dnem jačja moralno in v članstvu.

V blagajni unije UMW je bilo dne 1. dec. prešlo leto \$2.298.021 v gotovini in bondih, 1. decembra leto poprej pa samo \$311,865, pravi poročilo odbora. To je v teku leta ogromen finančni napredok, s katerim se prejkone ne more.

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Poseben senatni odsek preiskuje, kdo plačuje lobiste, ki s pomočjo direktnega kontakta s kongresnimi in senatorji, in s propagando v radiu, v časopisu in v filmih urivajo svoje zahteve in vsaki svojo propagando v javnost, da uveljavijo interese skupin ali slojev, ki jih zastopajo. Na pr., American Liberty ligi gre že dolgo glas, da ima na razpolago sredstva za propagando proti socialnim zakonom milijoni dolarjev. Senatna komisija bi rada "uradno" dognala, kaj ta liga s svojo kampanjo pravzaprav deluje.

Dalje se množe zahteve za senatno preiskovanje finančnih virov Townsendove lige. Po zakonu bi moral s svojih dohodkov poročati merodajnim oblastim, kar pa je dr. Townsend pozabil, ako so poročila iz poslanske zbirnice resnična.

Se veliko zanimivejše bi bilo izvedeti, kdo prispeva velikim ameriškim dnevnikom in revijam subvencije v nagrado za priobhajanje tendencioznih članank, statistik in napadav.

Nam je brez vsake preiskave jasno, da prispevajo za propagando v kolistih privarnih interesov bogataških sloj, v Townsendov sklad pa ljudje, ki so vsled starosti v industriji zavrnjeni, in pa tisti, ki sanjajo o brezkrbnem življenju na račun penzije po \$200 na mesec. Dokler so imeli delo, so za garanči prejemali veliko manj.

Ko bo komisija te stvari "ognala", bo o tem poročala, zvezna blagajna bo za več desetisočakov olajšana, ljudstvo pa ne bo kljub tem "najdbajm" niti na koristi. Kajti samo preiskave, razmer ne bodo spremene.

PRIPRAVE ZA VELIKO KAMPAÑO V PRID PROLETARCA IN J. S. Z.

Na občnem zboru Jugoslovanske delavske tipkovne družbe v petek 31. januarja je bilo sklenjeno, da se v korist Proletarca in JSZ v tem letu organizira veliko

PROLETAR

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE.

VAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za

četrlet leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobitev v številki tekočega tedna.

PROLETAR

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz.
Business Manager..... Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager..... John Rat Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAR

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Pacifizem v teoriji in praksi

Tednik Socialist Call je priobčil nedavno članek, v katerem je bilo predlagano v imenu miru med deželami, da naj Zed. države pokažejo dober vzgled s popolno razorožitvijo in z ukinjenjem imperialistične politike. Vojno mornarico naj uničijo, utrdbe razdro in armado razpuste. Filipinski otroke, centralno in južno-ameriške republike se naj uveri, da se jim Zed. držav ni več batiti.

Članek, ki je pisani zelo resno, se končuje z ugotovitvijo, da se razorožitev v Zed. državah ne dogodi, ker so kapitalistične, in da bo militarizem odpravljen šele v socialistični družbi.

Med socialisti je veliko utopičnih pacifistov, ki pridigajo v bistvu nauk, "ako te kdo udari v levo lice, nastavi mu še desno", češ, "kaj sem ti storil, da me biješ?"

V praksi je tak pacifizem brez vrednosti. Recimo, da bi ljudje, ki zdaj kar tjavljajo govore o razožitvi, prišli jutri na vladno težo, mar bi odločili razpustitev armade in ukazali, da se vojne ladje potopiti? Večina takih pacifistov se v isti senci zelo navdušuje za sovjetsko Unijo, pri tem pa pozabljajo, da se sovjetska vlada prav nič ne ozira na njihov pacifistični nauk, pač pa se v oboroževanju kosa z vsemi velesilami na svetu. To, da bi kazala Japonski, Nemčiji, Poljski in drugim deželam "dober vzgled" z razorožitvijo jo prav nič ne nika.

Mnogi izmed pacifistov, ki so leta 1917 izgovarjali besedo "puška" z grozo in zgrajenjem, so v komunistični internacionali spremeni mišljenje toliko daleč, da so pripravljeni podpirati vsak militarizem, ako se postavi v bran za ostanke buržavne demokracije in posebno še, ako se zveže s Sovjetsko Unijo v vzajemno obrambo. To je "realna politika".

Vojna je blaznost. Militarizem je neznosno breme. Ampak s pacifističnimi sanjarjami ne bo odpravljen. Niti ga ne odpravijo posamezne socialistične dežele v svojih mejah, kajti načelo samohranitve je jače kakor pa utopični pacifistični nauk. Skrbele bodo za svojo oboroženo obrambo, dokler svet ne došpe do točke, kjer kapitalizem v splošnem odneha in na njegovo mesto pa stopi zakon sodelovanja v vzajemno korist vseh dežel. To se ne zgodi v eni urici, kakor se napiše članek za zrušenje militarizma.

Vrhu tega je zgodovina dokaz, da večina "pacifistov" krščanskega tipa na svoje dobre nauke pozabi čim se prikaže na pragu bog vojne—in tedaj se mu poklonijo ter mu služijo kakor jih hoče uporabit. Ako bi bili resni v svojih besedah, bi govorili manj o odpravi oborožene sile in se borili toliko bolj proti vojnim nevarnostim in imperialističnim vladam.

Militarizem je gorje za človeštvo. Ampak tak kakor je danes, je posledica današnjih razmer ter odnošajev med deželami. Militarizem torej ni nikako separatno zlo, pač pa le veja drevesa, ki mu pravimo kapitalizem.

Kdor se hoče proti militarizmu efektivno boriti, se mora pridružiti tistim, ki izpodkopavajo drevo kapitalizma, da ga izrujejo s koreninami vred.

"Socialna pravičnost" na sodiščih

Kompanijam je v slučaju stavki čisto lahko dobiti sodnika, ki prepove delavcem piketirati ali na kakršenčoli drug način ovirati obrat. Delavci niso deležni take zaslombe, pač zato, ker ne morejo zaslužnim (?) sodnikom preskrbeti še boljših služb ali jim poslati "božična darila" v skratljah za smotke, v katerih srečni obdarovanci najdejo bankovce namesto cigare.

Pred par tedni je neki sodnik v Waukeganu kazoval številno stavkarjev, ker so misili, da je mirno piketiranje dovoljeno, da smejo deliti letake in tu in tam kakega stavkokaza opozoriti, da izvršuje judeževno delo.

Ko je obsodbo izrekel, so ga poročevalci vprašali, koga je misil v svoji graji zoper hujšače, ki silijo "mirne, zadovoljne delave v boju in v kaljenje reda in mira."

"Nč ne skrivam," je dejal. "Očividno je, da mislim pred vašimi Rooseveltom."

Od sodnikov, katerim je celo Roosevelt prerađikal, delavci ne bodo nikdar dobili "nepristranske", še manj pa pravne razsodbe. Stavkujoči delavci bodo zločinci v vsakem slučaju, skebi in plutokrati pa "patrioti", katere morajo sodišča braniti in protektirati, ako hočejo ostati zvesta "ustavi".

Prepri med brati

Pravijo, da nikjer ne pride do prepira laglje, kakor med brati. In da sovraštvo plamti najdlje med ljudmi, ki so si bili prej najožji prijatelji.

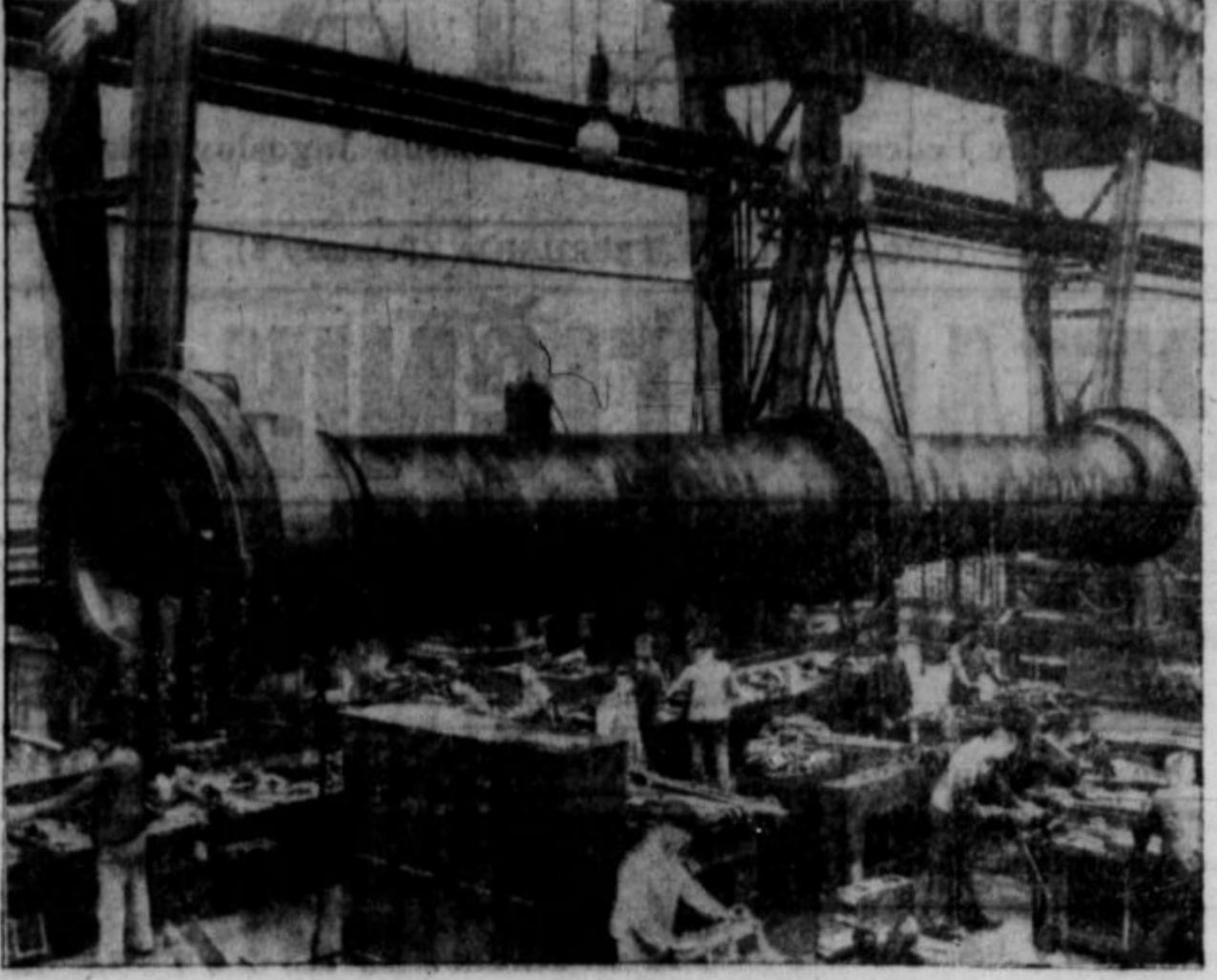
To so pač lastnosti povprečnega človeka in vsled tega ne potrebujejo opravjev.

Ampak kako to, da se sovraštva negujejo tudi med takimi, ki se pristejava k razumnim in se proglašajo za sodruge? V mislih imamo New York in druge kraje, kjer piha v ogenj prepirov in mrzja.

Italijansko prodiranje

Italijanska armada v Etiopiji, ki se hvali, da je pobila že 15.000 Etiopskega vojakov, se ob enem baha s prodiranjem po 40 milij na dan, kadar prodira. Kljub temu je poštirih mesecih večno še vedno večinoma na meji, ali pa blizu meje svojih dveh kolonij Eritreje in Somalije.

"NEMČIJA SI JE SPET IZVOJEVALA SPOŠTOVANJE"

Dne 29. januarja so nacijsi v Nemčiji praznovali tretjo obljetnico Hitlerjevega prihoda v vodstvo vlade in s tem postanek "tretjega rajha". — Govorniki so ob prilikli slavili Adolfa in zatrivali, da je Nemčija danes strah vseh, ki veda, čemu Hitler gradi njen obroženo silo. Niegovi propagandisti so omenjenega dne slavili novo nemško armado, ki je pripravljena spoprijeti se s katerokoli na svetu — "le v obrambne name-

ne", kajpada. Municipijska industrija v Nemčiji pa žanje dobičke, kakor je nikoli izra predvojni časov. Na sliki je del Kruppske tovarne, kjer so zaceli po vojni izdelavati poljedelske in druge stroje, po prihodu Hitlerja v vlado pa se je spet spremnila v največjo tovarno na svetu za vlivanje topov in strojnic, kakor je bila do premirja. Topovi, kakršnega del je na tej sliki, so po Hitlerjevem mnenju "novi upanje, za končno osvobojanje vseh Nemcev v Evropi."

Ivan Toplikar:

FRIDERIK ENGELS

(Nadaljevanje)

Ko je bila beda pri Marxu na višku, je prišel 1. 1862 v London na svetovno razstavo Ferdinand Lassalle. Ta je pomagal sedaj Marxu iz zadrega s tem, da mu je podpisal mimo, in Marx je z denarjem zamašil vsaj glavne luknje. — Lassalle se je v tej dobi pripravljal, da bi oživel nemško delavsko gibanje, ki se mu je tudi nameraval postaviti na čelo. Marx je že to bolelo, še bolj pa je Lassallu zameril, da se ni ravnal po njegovih načelih. Na zunaj sta Marx in Engels sicer gojila napram Lassallu in njegovemu gibanju, ki se je začelo razvijati spomladji 1. 1863, neutralnost, izrekla se nista ne žanje ne proti njemu, v medsebojnih pismih sta pa govorila rada o njem nekako od zgoraj navzdol, zmerjajoč ga z različnimi priimki, kakor "baron Efraim Pametni", "judovski zamorec", "revolucionarni kardinal Richelieu" itd. Ko ju je Lassalle povabil v vodstvo novega gibanja, sta povabilo odločno odklonila.

L. 1863 se je Marxov gospodarski položaj zoper tako poslabšal, da je moral zanestiti v zastavljalnico vse, kar se je le količaj dalo pogrešati. Prav tem času pa je Engels umrla njegova Mary. Ta neizobrazena irska delavka, ki pa je bila sicer zelo razredno zavedna in strašni položaj, skozi vrstice se

tudi prav temperamentna, je Engelsu močno priraslka k sredu — živel je z njo celih 20 let. Ves nesrečen je potožil svojo bol Marxu, piše mu "Niti poveditati se ne da, kako je z menom... Ubogo dekle me je ljubilo z vsem sreem."

Marxovo obnašanje ob tej izgubi bi kmalu povzročilo razdor med obema prijateljema. Bila je to edina senca, ki je padla med njiju, ki sta si bila sicer prijatelja, kakršnih v sestavni zgodovini le malo sreča. Ker je ta konflikt s človeškega stališča zanimiv, ker nam precej dobro osvetljuje zlasti Engelsov značaj, naj navedem pismo, ki sta si jih pisala. Pri tem naj pripomnim, da je bil Marx v tej dobi ves obupan; radi slabega materijalnega položaja ga je skrbela ušoda njegove družine in oblastni skrbreh ni prav nič upošteval bolesti, ki je zadela njevega prijatelja. Za odgovor na sporočilo o smrti je napisal Engels 8. januarja 1863 slednje pismo:

"Vest o Maryni smrti me je prav tako iznenadila kakor pretresla. Bila je prav dobrodušna, dovtipna in je močno visela na tebi."

(To je vse, kar pove Marx o Mary. Nobene tolaka potrebuje prijatelju! Tako nato mu prične obširno razkladati svoj sicer zelo razredno zavedna in strašni položaj, skozi vrstice se

razbere prošnja po odpomoči. Pismo pa zaključuje s sledečim odstavkom:)

"Prav grdo egoistično je od mene, da ti v tem trenutku pričovedujem o teh grozotah. Toda sredstvo je homeopatično.") Vsaka nezgoda nam pripomore, da pozabimo prejšnjo. In... Kaj pa naj napravim? V vsem Londónu ni človeka, s katerim bi se mogel vsaj prosto porazgovoriti, doma pa igram molčecem stoika, da uravnotevsem izbruhne z druge strani.") V takih razmerah mi je dočela nemogoče delati. Ko bi vendar namesto Mary...") moja mati, ki je itak že takozelje bolehnja in je svoje življenje že dočela izvile. Tu vidiš, kakšni čudni domisliki se polaste pod pritiskom posebnih okolnosti 'civiliziranca'.

Pozdrav! — Tvoj K. M."

To pismo je Engelsa — razumljivo — globoko užalilo. Teden dni je razmisljal samo o njem, končno je sedel in mu napisal sledenje odgovor in sicer — kar je značilno! — najprej v konceptu:

"Smral boš v redu, da sta mi to pot moja lastna smola in tvoje mrzlo pojmovanje pozitivno onemogočili, da bi Ti preje odgovoril. Vsi moji prijatelji, včasih filistrske znance, so mi ob tej prilikli, ki me je res močno pretresla, pokazali več sočutja in prijateljstva, kakor sem ga sploh mogel pričakovati. Ti si pa ta trenutek smratal za primeren, da si mi pokazal, kako tvoj hladni način misljenje prekaša moje čuvstvo. Uživaj svoje zmagovanje, ki Ti ga ne oporekam!"

"Homeopatično razširjen način zdravljenja, po katerem se ena bolezni izleči z drugo."

"") namreč z ženine, ki jo je slab materijelni položaj. Še zlasti razburjal.

"") tu je Marx izpustil nalačiščo: umrla, ker se je vendar ni upal napisati; od umrle materje bi bil nekaj dedičine, ki bi ga vsaj za hip rešila iz strašne stiske.

"") Stavek v oklepaju () je samo v konceptu, v pismu ga je Engels izpustil.

(Dalje prihodnjič.)

DVA POTEPUHA

Igro s tem naslovom bo vpravil dramski odsek SND v Waukeganu, Ill., v nedeljo 16. februarja ob 3. pop. v SND.

Potepuhu imamo pri nas in v naši okolici dovolj — to je, bogatih. Toda, ta dva nista bogata, sta pa toliko bolj navrhna.

V prvem dejanju si privočita krčmarja Polža. Napijeta se pri njem zastonj in nato izvabita na pretkan način še vsak po par sto kron od njega. Polževka ju zato naklesti na metlo, ali to jima nič ne škoduje, ker sta že utrjena, kar se batina nja tiče.

V igri je 15 oseb in vsi imajo komične vloge. Vsaka druga beseda izvablja sunkovit, širok smeh. Sreč kar skače navdušenja, oči pa jokajo veselja. In ne samo po minut, temveč od začetka do konca igre. Jamčimo, da ne bo nikomur žal za denar, ki ga bo plačal za vstopnino. Če pa vse vzlizne temu dogodi, da bo komu žal, mu povrnemo denar takoj pri blagajni.

Pridite in preprčajte se o vsem tem 16. februarja v SND. Vstopnice v predprodaji so po 35c, pri vhodu po 50c; otroci 10c. Nabavite si vstopnice že danes; kupite jih lahko pri tajniku dr. Sloga št. 14 SNPJ John Artča, pri tajnici ženskega društva št. 119 SNPJ Antonija Bezen, nadalje pri Ignacu Jerebu, Martinu Judniču, v Zadržnji prodajalni in v pivnicah SND. Nadalje jih lahko dobite pri posameznih igralcih in pri članih dramskega odseka.

M. Judnich.

Naganjanje za povečanje produkcije v rudnikih in tovarnah Sov. Unije

Sovjetska Unija se na vso moč žuri dvigniti produkcijo v svoji novo zgrajeni industriji, in v prejšnji. V doseglo tega načela je zavrgla načelo enakosti plač, ki so ga pred revolucijo naglašali boljševiki in mnoge druge socialistične struje, pa se je oprijela praktične načela, plačevati delavce po zaslugah, po količini izvršenega dela in njihovih potreba.

Ko so prevzeli vlado, so govorili o enakih potrebah in enakih plačah za vse. V praksi se to načelo ni moglo obnesti, zato so se zatekli v drug ekstreem. Delavci, ki v počasnem tovarni, ali v kovinskem rudniku, ali v premogovniku, producirajo največ, so ne samo tudi plačani najboljše, ampak se njihova imena bleše na častnih deskah in v časopisih. Delavci so poleg boljših plač na podlagi akordnega dela tudi častnih priznanj in hvale v listih, na shodih in na banketih.

Na kratko, USSR je uvedla akordno delo v smislu prigašnja, torej v smereh, o katerih so delavske stranke pred svetovno vojno trdile, da jih bodo odpravile.

Praktični politiki, ki vodijo Sovjetsko Unijo, so zavrgli marsikako teorijo, marsikako proletarsko geslo, in začeli uvajati — kakor so jim očitali kritiki — buržavne metode.

Prošle mesece se je v USSR še posebno razvila kampanja za povečanje produkcije na podlagi smotrenega žurjenja, ki ga v industriji Zed. držav že dolgo poznamo. V Rusiji se baje stahanovci žurijo v naganjanju še celo bolj kakor se morajo delavci v tej

ANDREAS LATZKO:

SEDEM DNI

ROMAN. → Poslovenil MILE KLOPČIČ.

(Nadaljevanje.)

Gospod von Hahn ni verjel svojim ušesom. Natanko je čutil, da je baronov načrt že nemajen, a se vendar ni mogel premagati, da ne bi šepetaje svaril pred tem "precedenčnim primerom". "Ce se to raznese, bodo kalini nalač vtičali roke v stroje: hišni in zemljiški posestnik postane delavec le stežka!" — je zamrimal s težko zatajeno jezo.

Kakor da je ugovor čisto preslišal, je Manjen smehljaje se vprašal delavca, ali je zadowljen s to zamenjavo.

V globoko ležečih, rjava obrobljenih očeh so se pojavile solze. Trajalo je nekaj časa, preden je možakar spravil z jezika besede: "Se jim prav lepo zahvalim, gospod baron!" Utргale so se mu iz prs tako eruptivno blaženstvo, da je tudi Mangienu za hip stisnilo grlo. Pod pisalno mizo je potegnil nekaj bankovcev iz listnice in ponudil delavcu roko v slovo:

"Oglasite se torej spet drugega ali tretjega, med tem dam pripraviti potrebne listine. Dotlej pa — bog ve koliko vaša žena pač ni prihranila, medtem ko ste ležali v bolnišnici — tak vzemite vendar, človek božji! In glejte, da se popravite —"

Obdarovanec je bil premagan, ni vedel ne kaj ne kako in zaman je iskal besed za svojo hvaležnost. Ko je nazadnje odšel, je Mangien kar odleglo. Ce bi bil možakar godnjaje sprejel vse kot nekaj samoumevnega, bogme da bi bilo skoraj prijetnejše!

Tem bolj ga je veselilo pregledovati z gospodom Hahnom vso pošto počasi kos za kosom, slep in gluhi za njegovo postopanje in cepitanje in njegove "skrivne" poglede na uro. Kakor nalač, da se bo odpeljal ravno v Berlin, kar naj si izpljuva svoj žolč v družbi svojih priateljev!

Ceprav se je težko premagoval, je polkovnik vendar krotil svojo jezo. Da je bil baron namenoma zloben, je spoznal šele, ko ga baron sploh ni povabil v avto, da bi se peljal z njim. To je pomenilo četrte ure peš hoje po temnih cestah in celo vožnjo v tramvaju sredi nečedne svojosti, ki se vozi ob tem času na predmestnih progah!

A tudi to še ni bilo-dovolj Mangienovi zlobnosti. Že v plašču in s klobukom na glavi je nalač začel pogovor, zaradi katerega je moral gospod von Hahn z baronom do avta, kjer je gologlav moral kakor sluga držati vrata nabuhemu bogatincu!

Baron se je namuznil in si prižgal cigareto. Žal mu je bilo le, da ni mogel slišati kletvic, ki jih je bruhal-gospod von Hahn za odbrželim avtomobilom.

III.

Mangien je žila vendarle hitreje utripala, ko je videl, da mu prihaja žena nasproti. Toda en sam pogled v njene oči ga je takoj pomiril. Bral ji je s čela, da mu ne greze ne vprašanja ne očitki. Bila je prepametna, da bi z nepotrebni pričkanjem kalila sebi in njemu veselje zaradi njegove skesanе vrnitve. Doktor se je za čudo dobro izkazal! Mangien mu je hvaležno prikimal, ne da bi bil v svoji veselo-nervozni zgovernosti opazil na petost med gostom in Sonjo.

Sele ko so spravili otroke spat in so sedeli vsi trije v veži pri črni kavi, je opazil zbadljivi, nasajeni glas svoje žene. Nalač je prešla slike siherno Landauovo izjavo, nič ni prikrivala, da ji je doktor zoprni, ravnala je, kakor da ne vidi, kako skuša baron zanesti nekoliko živahnosti v hladno konvencionalni pogovor.

Da bi bil doktor lahkoživ pajdaš, ki pomača zabrisati ponesrečeni skok čez zakonski plot iz prijetljivstva, tega doktorju živ krst ne bi bil prisodil. V svoji slabo prilegajoči se, obnošeni obliki res ni bil podoben lahkoživcu. — Kako pride revež do tega, da bi jo izkupil zdaj še tu v Hamburgu, v zahvalo za vso svojo pomoč in za vse, kar je bil že pretrpel?

Le polagoma se je baronu posvetilo, da so vražnost njegove žene ne velja dozdevnemu

malopridnemu pajdašu, marveč Landauovim nazorom. Odkar je bila izgubila brata in svinčino — ruski državljanški vojni, odkar ni imela nobenih novic o njunih otrocih, ki se najbrže klatijo kakor podivjane zveri bog ve, kje po Rusiji ali pa so morali pomreti za lako — ni smel ničče vpričo nje izpregovoriti niti besede v prid delavcem. Ime staraga Landaua je poznala. Ze tisto, kar je bila slišala po telefonu o čudaškem življenju njegovega sina, jo je zmedlo. Razdražena zaradi njegove prisotnosti, je nestrnno čakala pripravne priložnosti, da pove temu odreševalcu sveta naravnost v obraz svoje mnenje.

Doktorjevo samoobvladanje je bilo presejetljivo. Vznemirjen je Mangien opazoval vladljivo izmikanje, ki je videl, da je polno težko zatajevanega ugovarjanja. — Čutil je, kako za hladno umerjenimi odgovori zmerom bolj narašča zaježena zgovornost, pričakujen od stavka do stavka, da razbije jez. Bilo bi mu tudi ljubše, če bi se Landau nič ne krotil, preveč je bil na telefonu izblebetal o divjem, nestrenjem značaju svojega gosta — zdaj je morala Sonja pač misliti, da se doktorju ne zdi vredno debatirati z "žensko"! Spadalo je k njeni "ruski duši", da se je strastno borila proti temu, da bi takole zviška gledali na ženske, borila proti prevladi moža v zakonu. Iz svoje domovine je bila vajena bolj tovarniškega razmerja med spoloma. Naj ubogi doktor molči ali odkrito izpove svoje nazore — spopad je neizogiben.

Tedaj se je baron domislil ter začel pripovedovati o svojem doživljaju z invalidnim delavcem in gospodom von Hahnem. Vedel je, da Sonja polkovnika ne mara — Hahnov besni odpor proti obdaritvi ubogega pohabljence je opravil njen neenaklonjenost ter hkratu potrdil doktorjevo obtožbo: obstoji tudi zagonetna, ob skopušča neodvisna zavist od zgoraj navzdol, nerazložljiva sovražnost ljudi, ki žive sami v izobilju, pa se vendar iz same zavisti postavlja po robu slesernemu poizkusu, zboljšati življenje nemicev.

"Če bi mu bil hotel znižati njegovo lastno plačo, ne bi bil bolj divji. Škoda, da ga nihče ni mogel videti, kako je moral stati s sklonjeno glavo ob avtomobilskih vratih in ga je na tihem razganjal o same jeze. Jutri si ga še enkrat privoščim, preden se odpelje na svoj dopust v Berlin!"

Mangien se je v svojem pričakovovanju hudo ukulin. Doktor je obsedel čisto odsonet, Sonja pa se je proti svojemu prepričanju zavzela za polkovnika, pač le zato, ker jo je izvalo k ugovarjanju, da je njen mož ponavljal Landauove tendenčne, sovražne izjave.

"Mar res mislite, da bi bil pohabljene na mestu gospoda von Hahna bolj dobrötjiv?" se je obrnila izzivalno k doktorju. — "Tista lepa pravljica o skromnosti, ki sanja le o celih čevilih in sitem želodcu, kvečemu še o bajticu z nekaj glavami zelja in eno kozom! — Drago smo morali plačati to sentimentalno trapoglavost! Moj nesrečni brat je gradil bolnišnice, dom za gojenčke, otroško zavetnico. Za zahvalo so ga ubili z ženo vred. Takaša je tako poveličavana dobrötjivost!"

Napad je bil tako oster in tako nenaden, da je planil baron pokonci, kakor da se hoče postaviti pred doktorja ter ga tako zaščititi:

"Dovoli! ... To vendar ne opravuje trdorščnosti gospoda von Hahna. Bog ve, vse svoje žive dni je imel zadost. Pomišli na revščino v petersburških predmestjih, kako si se skorajda zjokala na najini prvi skupni avtomobilski vožnji! Sestrano ljudstvo, ki je smelo gledati zmerom le od daleč, če se tako ljudstvo strga z verige!"

(Dalje prihodnjič.)

Revolucija, ki bi mogla strmolaviti ignoranco v delavskih vrstah, bi bila najvažnejša in najpotrebnejša.

Ako bi hoteli delavci prisluškovati petino toliko časa resnici kakor prisluškujejo lažem, bi svetovna socialna revolucija mahoma korakala.

Vsebuje 11 povestnih del, šest razprav in člankov, deset foto-pisem in drugih opisov, rdečne podatke, statistični pregled jugoslovenskih podprtih organizacij, seznam jugoslovenskih konvenicij v prošlem letu, seznam slovenskih časopisov in razno drugo gradivo. Ilustriran je z okrog sto slikami.

Naročite si ga, če ga še nimate. Priporočite ga znancem. Tudi vaši sorodniki v starem kraju ga bodo veseli, če jim ga pošljete. Za inozemstvo stane \$1.00.

KROTIKLA MOSKIH IN LEVOV

22-letna Patricia Bourne je bila gledališka plesalka. Preveliko število kavalirjev, ki so ji dvorili, pa ji je postal nadležno, zato se je odločila za premembro službe. Dobila jo je v cirkusu in postala krotiteljka levov, kar se ji zdi prijetnejše delo kakor pa "krotiti" moške.

Dramski odsek kluba št. 1 JSZ pride v nedeljo 16. feb. prvič v Sheboygan

Sheboygan, Wis. — V naši naselbini je bilo pod okriljem klubu št. 235 JSZ že precej uspeh predstav, ki smo jih imeli v Fludernikovi dvorani. Skoro pa vse smo imeli izborni poset. Po zaslugu našega kluba smo med tukajšnjim slovenskim občinstvom predstave zelo priljubili. V prošlih par letih, ali kaj takega, smo na tem polju postali nekam neaktivni. A kakor nalač se je ponudila prilika, da dobimo na naš oder igralce in igralke kluba št. 1 JSZ iz Chicaga, kateri nam vprizore v nedeljo 16. februarja ob 2:30 pop. v Hrvatskem domu na So. 8th St. in Broadway Ave. slovito Moškičev socialno dramo "Rdeče rože".

Ima štiri dejanja. Vsakemu boste z napetostjo sledili. Dobro socialne drame v slovenskem jeziku so redke. Ta je dobila posebno vred sedanje krize velik odmev na slovenskih starokraških in ameriških odrh. Igrana je bila že v Clevelandu, v Detroitu, v Milwaukee, Waukeganu, v Chicagu, La Sallu itd. Dramski odsek tudi vprizoril že štirikrat. V Sheboyganu bo njen peti nastop v tej igri. Prav sodobno lepe uspehe. Prav tako triumfalno je bila vprizorjena v Clevelandu, Delavstvu zgubi dve žrtvi v tem boju. Cilka, Tonetova bolehna žena, čim izve, da so njenega moža obdožili, da je on umoril Filderja, podleže pod težo sivilne obveze, da je Filderja umorila delavka Mara, katero je on zapeljal in potem pahnil od sebe. Po tem dejanju Mara izvrši samomor. Tone se vrne iz zapora prost vseh obdožitev, delavstvu pa spozna, da je nasedlo Filderjevem špijonom in trumoma pristopa v delavsko organizacijo.

Ko bo igra končana, boste vzkajali, že Resnica, življenje delavcev je prav takšno, kakor je nam bilo umetniško prikazano na odru.

Ker pozneje ne bo več prilike, videti v Sheboyganu drama "Rdeče rože", pridite gotovo v nedeljo 16. februarja v Hrvatski dom. Vstopnice v predprodaji so po 35c in pri blagajni na dan predstave 40c, otroci 10c.

Med dejanji bodo igrali hravski tamburaši. Klub št. 235 JSZ vas vabi, da pridete na to

V BOJU S KRIZO STA OBE STRANKI ENAKO NEUSPEŠNI

(Nadaljevanje s 1. strani.)
kon bi bil on le v slučaju, ako Zvezna administracija je nje-se ga prepriča, da je ustaven. Senator Borah je za starostne pokojnine, za nevrtnost Zed. držav v vojnih konfliktih drugih dežel in še za marsikaj drugega, toda kakor postali republikanski predsedniški aspiranti, je tudi on brez konstruktivnega načrta. Večinoma sploh nimajo nikakega programa. Glavna zahteva jim je "varovanje ustreze, ki jo hoče Rooseveltov možganski trust uničiti in odpreti vrata boljševizmu."

To je torej le obljub, kajti politiki se pripravljajo na kampanjo eni za ohranitev svojih služb v kongresu, v senatu in na drugih vladnih mestih, ostali pa jih skušajo izpodriniti in se sami uvesti na toplo.

Demokratska stranka je zdaj že pokazala, da je nespobna odpraviti krizo. V kongresu, v senatu in v večini legislatur ima odločajočo moč.

APEL PREDSTAVNIKOV DELAVSTA DRUŠTVU NARODOV ZA ODLOČNEJŠI PRITISK NA "DUECJEVO" ITALIJO

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Dalje sta se odbora ukvarjala s problemom političnih beguncov in s položajem v poedinih deželah. Skupne seje so se udeležili zastopniki Avstrije (ime tajno), Wauters in Bouchery iz Belgije, Soukup iz Čehoslovaške, Hedtoft in Hansen iz Danske, Blum za francosko socialistično stranko, Hilferding (Nemčija), Gillies iz Anglije, Albarda iz Holandske, Modigliani (Italija), Lieberman iz Poljske, Abramovič (Rusija), Adler, tajnik in Van Roosbroek, blagajnik socialistične internacionale. Od mednarodne zveze delavskih unij pa so bili navzoči njen predsednik Walter Citrine iz Anglije, Jouhaux (Francija), Mertens iz Belgije, Jacobsen iz Danske, Schorsch (Avstrija), Tajerje iz Čehoslovaške, in glavni tajnik Schevenels ter pomembni tajnik Stoltz. Poleg teh sta bila navzoča Fimmen in Jarrigton, ki sta zastopala mednarodno zvezo transportnih delavcev.

Prihodnja seja eksekutive socialistične-delavsko internacionale se bo vrnila začetkom marca v Bruslju.

predstavo in da povabite s sabo vse svoje znance in prijatelje. Upamo, da nas ob tej priloki posetijo tudi rojaki, ki žive v okolici Sheboygana. Kdor izmed milwauških rojakov ni viden na igre zadnjici, ko je bila vprizorjena pri njih na slavljeno 25-letnico Napreja, naj pride v nedeljo 16. feb. v Sheboygan.

Poleg čikaških igralcev pride v njimi več drugih gostov iz njihovega mesta, da bodo na predstavi res zastopane različne naselbine.

John Spenda.

Odbor kluba št. 114 JSZ

Detroit, Mich. — Za tajnika in blagajnika kluba št. 114 JSZ je ponovno izvoljen Janko Zornik, za zapisnikarja istotako ponovno Mike Glad, organizator Anton Jurca, članici (oziroma, članice) nadzornega odbora pa sozdržici Julia Menton in Jennie Urban ter Lovro Sluga. V agitacijskem odboru so Anton Jurca, Joseph Klarich in Mike Glad. Knjižničar, John Krautz.

Ako bodo vsi člani in članice odbora, česar se nademojamo, storili vse v njih moči za prospeh klubu. Pa bomo spet lahko zapisali: Naše gibanje v Detroitu napreduje! Ker so v tem letu volitve, so naše naloge še toliko težje. Se posebno nalogo pa ima agitacijski odbor. L. 1930, ko je bila tu konvencija JSZ, smo v članstvu prekašali celo klub št. 1 v Chicagu. Kaj pa danes, fantje in dekle? Kje je ostala naša bojevitost? Mar smo se postarali, ali kaj? Najbrže ne, kajti mnogi so lahko aktivni drugod, le pri klubu se odmikajo. Napredku to ni v korist.

Prav tako je želeti, da se bi člani bolj redno udeleževali sej kluba. Nekateri ni po več mesecih na nobeno klubovo sejo. Četudi smo vedno starejši, predvsem v zavzetosti delavcev.

Angela Zaitz, zapisnikarica kluba št. 1 JSZ.

CLOTHCRAFT Union Made

OBLEKE
SUKNJE
POVRŠNIKI

IZ
ČISTE
VOLNE 16.00

Obleke po meri \$21 in več; hlače po meri od \$3.95

Mocnik Clothing, Inc.
6421 ST. CLAIR AVENUE
CLEVELAND, O.

V Slovenskem narodnem domu
SE PRIPOROCAMO

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1384

Pristna in okusna domača jedila

Cene zmerne

Delo in težave zastopnika delavskih listov in njegov takozvani zaslužek

Poroča Anton Zornik

Herminie, Pa. — Silovita zimo časopise svojih izkoriščevalcev.

Pod vplivom tega zavajanja je agitator delavskega časopisa, kakor je na pr. Proletar, deležen mnogih zbadljivk. Tudi importirana nevednost, ki so jo ljudje prinesli iz starega kraja, je temu veliko kriva. Toda razredna vzgoja ima vpliv oviram že veliko zaslombe. Delavskega agitatorja veseli, ker je na potovanju deležen tolikih iskrenih sprejemov in tudi sodelovanja. Kajti če ne bi bilo tega v protiteži, bi vsled nepričakovanih in zbadljivih nasprotnih ljudi vsakdo omagal.

Predno podam številke, si ne morem kaj, da ne bi napravil k temu nekaj pripomemb. Nekateri rojaki so namreč mnenja, da je v zvezi s tem delom bog ve kako velik zaslužek, pa ga tu in tam človeku očitajo, namesto da bi z njim pri agitaciji sodelovali.

Bilo je že večkrat pojasnjeno, da vsi delavski listi izhajajo z izgubo, ki jo pokrivajo s požrtvovalnostjo onih, ki dela brezplačno, ali pa le proti malim odškodnini, in pa s prostovoljnimi prispevki pristašev idej, katere delavski listi zastopajo.

Kdor misli samo na kruh in na denarni uspeh, se ne loti agitacije za delavski časopis — posebno še ne za SOCIALISTIČNE liste, ki so delavski z vso mogočo odkritostjo! Značilno je, da pada največ očitkov o "mastni plači" baš na agitatorje delavskih listov, dočim so isti ljudje z agenti kapitalističnih časopisov tako vladni.

Vsek delavec v tej deželi ve, da tu ni nikakega tehnčnega vztoka za gospodarske težave, ki tarejo milijone in milijone ljudi. 65 odstotkov prebivalstva Zed. držav je v pomanjkanju, četudi so tu vsi pripomočki in zadosti živil, da bi lahko vsi živeli v blagostanju. Namesto gotovosti za vsakdanji kruh pa imamo krizo, ki traja od leta do leta, nič koliko gospodarskega propadanja malih ljudi, in pa dviganja dividend velikoriporacij. Kakšen bo konec? Kajti tega stanja tudi ameriško ljudstvo ne bo zmerom trpel. Ali naj pride fazinam razmere še bolj poslabša? Kajti nazaj v "Hooverovo prosperitetu" ni več povratka. Vsi, ki upajo, da se vrnemo "nazaj", so v smoti.

Da, svet se pomika "naprej", vključivši Zed. države, v pripravah za novo svetovno klanje, ki bo zrušilo sedanjo takozzano civilizacijo, ako se pravčasno ne predramimo.

Socialisti in agitatorji socialističnega časopisov se tega zavajajo. Zato se trudijo, da pride resnica med čim širše ljudske množice. Svarimo jih pred katastrofo, vabimo jih, da naj čitajo tako, da čujejo oba zvona. Kajti nič ni za delavce bolj škodljivo, kot to, da berejo sa-

Proletar	197
Prosvera	42
New Leader	33
American Guardian	7
Milwaukee Leader	1
Skupaj vseh naročnin	280

Izmed naročnin, ki sem jih dobil Proletarju, je tretjina novih, in onih, ki sem jih dobil Prosveri, je 15 odstotkov novih. Vse naročnine, ki sem jih dobil New Leadru, so nove, istotako vse naročnine na teden American Guardian.
--

Za vse prej omenjene naročnine sem prejel \$425.60

Posameznih izvodov osebno prodal za

Prodral tisoč angleških soc. brošur	52.99
130 knjig Cankarjeve družbe	36.40
130 izvodov Majskega Glasa	45.75
222 izvodov Am. druž. koleldarja	166.50
Knjige iz knjigarne Proletarca	11.45
Štiri Adamiceve knjige	9.00
Skupaj prejel	\$770.49
Plaćal za te liste in knjige	558.01
Ostalo meni za vozine in vse druge stroške na potovanju	

leta 1935

\$212.48

Na koncu leta 1934

\$212.48

Na koncu leta 1935

\$212.48

Na koncu leta 1936

\$212.48

Na koncu leta 1937

\$212.48

Na koncu leta 1938

\$212.48

Na koncu leta 1939

\$212.48

Na koncu leta 1940

\$212.48

Na koncu leta 1941

\$212.48

Na koncu leta 1942

\$212.48

Na koncu leta 1943

\$212.48

Na koncu leta 1944

\$212.48

Na koncu leta 1945

\$212.48

Na koncu leta 1946

\$212.48

Na koncu leta 1947

\$212.48

Na koncu leta 1948

\$212.48

Na koncu leta 1949

\$212.48

Na koncu leta 1950

\$212.48

Na koncu leta 1951

\$212.48

Na koncu leta 1952

\$212.48

Na koncu leta 1953

\$212.48

Na koncu leta 1954

\$212.48

Na koncu leta 1955

\$212.48

Na koncu leta 1956

\$212.48

Na koncu leta 1957

\$212.48

Na koncu leta 1958

\$212.48

Na koncu leta 1959

\$212.48

Na koncu leta 1960

\$212.48

Na koncu leta 1961

\$212.48

Na koncu leta 1962

\$212.48

Na koncu leta 1963

\$212.48

Na koncu leta 1964

\$212.48

Na koncu leta 1965

\$212.48

Na koncu leta 1966

\$212.48

Na koncu leta 1967

\$212.48

Na koncu leta 1968

\$212.48

Na koncu leta 1969

\$212.48

Na koncu leta 1970

\$212.48

Na koncu leta 1971

\$212.48

Na koncu leta 1972

\$212.48

Na koncu leta 1973

\$212.48

Na koncu leta 1974

\$212.48

Na koncu leta 1975

\$212.48

Na koncu leta 1976

\$212.48

Na koncu leta 1977

\$212.48

Na koncu leta 1978

\$212.48

Na koncu leta 1979

\$212.48

Na koncu leta 1980

\$212.48

Na koncu leta 1981

\$212.48

Na koncu leta 1982

\$212.48

Na koncu leta 1983

\$212.48

Na koncu leta 1984

\$212.48

Na koncu leta 1985

\$212.48

Na koncu leta 1986

\$212.48

Na koncu leta 1987

\$212.48

Na koncu leta 1988

\$212.48

Na koncu leta 1989

\$212.48

Na koncu leta 1990

\$212.48

Na koncu leta 1991

\$212.48

Na koncu leta 1992

\$212.48

Na koncu leta 1993

\$212.48

Na koncu leta 1994

\$212.48

Na koncu leta 1995

\$212.48

Na koncu leta 1996

\$212.48

Na koncu leta 1997

\$212.48

Na koncu leta 1998

\$212.48

Na koncu leta

JUGOSLOVANSKO Vprašanje in Rusija v dobi Turške nadvlaade nad Balkanom

Karl Marx grajal evropske državnike zaradi širjenja vpliva ruskega carizma v balkanske dežele. — Vla de velesil vedno v dvojni vlogi

Karl Marx je zapadno- in centralnevropskim državam zelo zameril, ker so dopustile krijevje vpliva feodalne Rusije med Jugoslovani. Marx je smatral Rusijo poleg Turčije za največjo oviro svobodnemu razvoju socialnih idej in socialističnega gibanja na evropskem kontinentu. Tudi Jugoslovane oih dni ni cenil, vendar pa je imel o njih posebno o Srbih, boljše mnenje, kakor o Rusih, kateri so tvorili tedaj najbolj avtokratično, najbolj feodalno in kulturno najbolj zaostalo vselesilo na svetu.

Marx se je vsled tega zelo ba jačanja ogromne ruske države na balkanskem polotoku. Pred krimsko vojno, ko ni bilo po celni Evropi najmanjšega razumevanja za balkanske narode in njihova razmerja z Rusijo, je pisal Karl Marx za newyorško Tribuno sledenči članek, ki je bil priobčen v nji 21. maja 1853:

"Vidimo, kako se evropski državniki v svoji omejenosti okamejene diplomatične rutine in mehanične duševne vztrajnosti plasijo pred odgovorom: Kaj bo iz Turčije v Evropi? Že danyo so Palmerstoni, Metternichi in Guizoti obupali, ker ne morejo najti rešitve tega vprašanja, med tem pa brez obzira na vse diplomatske angleške in francoske note in intrigje Rusija prodira, a neodlojivo.

Četudi so si stranke v vseh deželah Evrope svete tega stalnega prodiranja, ga ne more nobeden oficijelni državnik razjasniti. Vidijo to prodiranje, vidijo njega učinek, celo njegovo zadnjo posledico, ali na noben način ne morejo opaziti vzroka. In vendar ni nič laže razjasniti kot to. Veliko gojnila sila, katera pomaga Rusiji pri prodiranju v Carigrad, je ravno ono geslo, s katerim se hoče to prodiranje preprečiti: Teorija o vzdržavanju status quo.

Iz česa pa obstaja ta status quo? Za podanike krščanske Turčije ne pomeni nič drugega, nego ovekovečenje tlačanstva, katero nad njimi vrši Turek. Dokler jih turška vlada drži podjarmljene, vidijo v glavaru pravoslavne cerkve in v vladaju pravoslavne cerkve in v vladaju nad 60 milijoni pravoslavnih krščanov svojega pridržanega zaščitnika in osvoboditelja. Ta diplomatski sistem, naj se prepreči rusko prodiranje s status quo, goni 10 milijonov pravoslavnih krščanov v evropski Turčiji, da se morajo obračati proti Rusiji radi zaščite in pomoči.

Poglejmo za trenutek historična fakta. Rusija še pred Ka-

slovanov za ekspanzijo. Poleg tega so tekmeci v centralni Aziji, ker ima Rusija najživejše interese, da se prodajo le njene produkte. Jugoslovani pa imajo že danes največje interesa, da uvažajo na vzhodna tržišča produkte zapada. Kako bi torej bilo mogoče, da se ta dva naroda združita? Turki, Jugoslovani in Grki imajo realno več skupnih interesov z zapadno Evropo nego z Rusijo. In kadar se železniške proge, katere bi vezale od Ostende, Havra in Hamburga preko Pešte, Belgrada in Carigrada, kakor se to sedaj namerava, izgradi, mora postati vpliv zapadne civilizacije in trgovine na jugovzhodu Evrope še vztrajnejši.

Z druge strani Slovani na Turškem silno mnogo trpe od suženjstva, v katerem jih drži mohamedanski razred spahijev, ki so ob enem vojaki, kateri morajo vzdržavati. Ta vojna posadka ženjaju v sebi dve javni funkciji, po eni strani vojaško, po drugi strani pa administrativno-sodniško. No, pa tudi ruski vladajoči sistem, kotori ni kombiniran s feodalnimi institucijami, ni nič drugega nego vojaška okupacija, ker so meščanske oblasti in sodna hiherarhija organizirane na vojaški podlagi in ker mora narod vse to vzdržavati. Ako bi kdo mislil, da odgovarja tak sistem jugoslovanskemu značaju, ta naj nekoliko pregleda zgodovino Srbije iz 1804. Karadjordja, osnovatelja srbske neodvisnosti je narod odpustil in Miloša Obrenovića, ki je neodvisnost obnovil, napoldi zgrada izdele za to, ker sta poskušala uvesti ruskoavtočraticen sistem z vsem svojim spremstvom: korupcijo, polvojaško birokracijo in paševsko eksplotacijo.

Bila bi igra fantazije, ako bi se hotel skicirati načrt delitve evropske Turčije. Moglo bi se zamisliti najmanj dvajset projektov, od katerih bi bil eden zanimivejši od drugega. A mi se nečemo oddajati fantastičnim projektom, hočemo le poskusiti, da na temelju nepodobnih dejstev dobimo občne glede za vprašanje. Tedaj pa uvidimo, da ima vprašanje dve strani.

Prvo nepobitno dejstvo je, da je poluotok, ki se zove samo evropska Turčija, prirodno naseljenje jugoslovanskega plemena. Od dvanajst milijonov prebivalcev-pripada sedem milijonov manj. Ze 1200 let drži to zemljo. Ako postavimo na stran malo število prebivalstva, katero je tudi slovanskega porekla, a si je prisvojilo grški jezik, tedaj ostanejo kot tekmenci Jugoslovjanom samo še turški in arnavtski barbari, kateri so že davnko pokazali, da so tradicionalni protivniki vsakega napredka. Nasproti njim so Jugoslovani, kateri tvorijo jedro poluotoka, edini nosilci civilizacije. Oni res še niso konstituirani naroda, a v bistvu tvorijo pogoj za jedro skupnega naroda. Srbi imajo svoje zgodovine in svojo literaturo. Svojo notranjo neodvisnost imajo od enajstletne hrabre borbe proti sovražniku, kateri je številoma mnogo močnejši od njih. Oni so zadnjih dvajset let kulturno močno napredovali; krščani v Traciji in Makedoniji, Bolgari in v Bosni jih smatrajo kot sredec, okoli katerega se skupijo v bodočih borbah za neodvisnost, ahi se trič, da se ne posredni ruski vpliv na Slovence na Turškem iztisne bolj, ko se učvrsti Srbija in srbska nacionalnost. Srbija je moralna, da utrdi samostalni položaj kot krščanska država, vzeti od zgodnjih Europe nje politične institucije, nje šole, njeni znani, nje industrijske izume. S tem se tudi pojasnjuje anomalična, da je Srbska, četudi pod ruskim patronatom, že od svoje osvoboditve sem ustavna monarhija.

Kakršna že si bodi vez krvnega sorodstva in skupne veri med Rusi in Jugoslovani, njih interesi se bodo krizali od enega dne, ko se Jugoslovani osvobode. Trgovinske potrebe, katere izhajajo iz zemljepisnega položaja obeh dežel, pojasnijo stvar. Rusija, kompaktna zemlja danes v glavnem agrarne produkte, morda bo pozneje tudi industrijske. Grško-slovenski položek pa je dejanski majhnega obsega, ali njegove prostorne obali opisujskavajo tri morja do katerih tudi Ruska eno vlada. Balkanski položek je predvsem trgovinska dežela tranzitnega prometa, četudi ima sama najboljših sredstev za lastno neodvisno produkcijo. Ekonomija Rusije stremi za monopolom, ekonomija Jugo-

ga komunistov se temeljito spremeni. Starokraki listi na pr. poročajo, da je dne 7. januarja bila v avdijenici pri grškem-kralju, kateri je prošlo jesen dobil nazaj svoj prestol, deputacija komunistov, z zagotovilom za sodelovanje. To se glasi zelo nevjetreno. Ampak če bi kdo pred letom preroval spremembe in sklepe, kakršni so se dogodili na prošlem komunističnem kongresu v Moskvi, bi tako uginjanja nihče ne smatral resnim. Toda so se kljub temu dogodile.

"Delavska Politika" z dne 11. januarja poroča o tem sledi:

Dne 7. t. m. je grški kralj sprejel deputacijo komunistov. Komunisti so izjavili, da so priznani sodelovali v sedanji državni obliki konstruktivno, ker vidijo v kralju garanta proti fašizmu v Grčiji. Kralj je sodelovanje komunistov sprejel z zadovoljstvom na znanje.

Politika komunistov postaja vedno bolj realna in lojalna. Človek je produkt razmer. Te-

ga komunisti v svojem prvem zanosu niso mogli pojmiti. Zivljenje jih je pa naučilo in jih uči vsak dan znova, kaj je resno in kaj utopično mišljenje. Socialisti nočemo uganjati nobene demagogije, tudi ne bomo izrabljali koraka, ki so ga napravili grški komunisti, za kakšno demagoško kampanjo, ampak pravimo, da so se grški komunisti morali spoprijaznit z razmerami, kakršni pač so in da bi bilo prav, če bi to uvideli povsod. Upamo, da bo korak komunistov v Grčiji mnogo pripomogel, da bo nehal a klevetniška kampanja proti nam socialistom, ki so nas utopični revolucionarji tako radi zmerjali s psovkami najgrščega kalibra, kot social-patrioti, socializdajalci itd., samo za to, ker smo vodili politiko in uravnali taktilo, ki je bila v danih razmerah mogoča, in za kakršno so se izrekli sedaj tudi grški komunisti. Grški komunisti so že sposobni, da se lahko gibljejo na kraljevskem dvoru. Tu pomeni mnogo. Tu začenja nihova praktična politika; tla, po katerih bodo odslej hodili, pa so opolzka.

Taktika komunistov se temeljito spremeni. Starokraki listi na pr. poročajo, da je dne 7. januarja bila v avdijenici pri grškem-kralju, kateri je prošlo jesen dobil nazaj svoj prestol, deputacija komunistov, z zagotovilom za sodelovanje. To se glasi zelo nevjetreno. Ampak če bi kdo pred letom preroval spremembe in sklepe, kakršni so se dogodili na prošlem komunističnem kongresu v Moskvi, bi tako uginjanja nihče ne smatral resnim. Toda so se kljub temu dogodile.

"Delavska Politika" z dne 11. januarja poroča o tem sledi:

Dne 7. t. m. je grški kralj sprejel deputacijo komunistov. Komunisti so izjavili, da so priznani sodelovali v sedanji državni obliku konstruktivno, ker vidijo v kralju garanta proti fašizmu v Grčiji. Kralj je sodelovanje komunistov sprejel z zadovoljstvom na znanje.

Politika komunistov postaja vedno bolj realna in lojalna. Človek je produkt razmer. Te-

Kdo bosta socialistična kandidata za predsednika in podpredsednika v letošnjih volitvah?

Na tej sliki sta Norman Thomas in James H. Maurer, ki sta bila v volilni kampanji pred 4. leti kandidata socia-

NORMAN THOMAS

JAMES H. MAURER

listične stranke. Dobila sta blizu milijon glasov. Prihodnja ali nominacijska konvencija soc. stranke se prične 23. maja v Clevelandu.

Seja, zabava in sola

Chicago. — Seja slovenskega klubu brezposelnih št. 61, pridružen k Illinois Workers' Alliance, bo imel sejo v četrtek 6. feb. ob 8. zvečer v spodnji dvorani SNPJ. Člani so vabljeni, da se je udeleži polnoštival.

Plesna zabava našega kluba se vrši v soboto 8. feb. v spodnji dvorani SNPJ. Člani poročajo, da so prodali že mnogo vstopnic in načeljamo se velike udeležbe, kakor vedno pri brezposelnih. Igral bo Gradišarjev trio. Vstopnina je samo 25c.

Naši rojaki in prav tako drugi-dlelaveci so vabljeni v solo, ki je ustanovljena načala zanje. Obdržuje se v tej okolici na Lincoln St. Poslužite se te prilike!

Eden izmed učiteljev je naš znani rojak Simon Trojtar. Slovenci so imeli redkokdaj priliko, da jih bi učil angleščine in v drugih predmetih slovenski učitelj. Pouk je zanje vsled tega v tem slučaju jako olajan. Upamo, da se bodo Slovenci te redke prilike res poslužili in prišli v to solo. Simon Trojtar poučuje v Whittier šoli na 23rd in Lincoln St., in pa v pritličju M. E. cerkve na 2235 S. Lincoln St. Oba ta kraje sta v središču slovenske našelbine okrog Lincoln in 22. ceste. Čas in učni predmeti so:

Pondeljek od 7. do 8. na 2235 S. Lincoln St., angleščina; Od 8. do 9. ravno tam zgodovina Amerike.

Torek popoldne od 10. do 12. v Whittier šoli angleščina.

Četrtek od 1. do 3. pop. ravno tam angleščina.

Petak od 7. do 8. zvečer na 2235 S. Lincoln St. angleščina; od 8. do 9. vsakdanji dogodki.

Slušatelji imajo pravico sugestirati spremembo učnih ur in predmetov. Objekt je prost vsakemu. Pridite, kajti s čemerkoli si izpolnite znanje, bo vam v korist. — J. Oblak.

Nadina maškarada

Chicago. — Ne pozabite, da se vrši maškaradna veselica društva Nada št. 102 SNPJ v soboto 22. feb. Več o pripravah zanje v prihodnji številki.

Resnico o razmerah nudijo delavcem socialistični listi. Čitatejte Proletarca!

Communications From Our Readers

THE FALCON NEST

Our Tom Mooney Flight 3 now has 34 members enrolled and in good standing. All of them received their membership cards last week.

*
Tom Mooney sent our Flight an autographed folder of himself. You remember some weeks ago we told you that we had written him a letter to the California prison? Besides the autographed one, which we're going to hang up in our headquarters, he sent five others.

*
A Big Word

"My father always talks about a union", said Bobby, "but I can never understand what he means. It sounds so dry and uninteresting." Bobby was a Falcon, who wanted to earn about important things.

"Ah!" said the Guide. "That's one of the biggest words for your Dad and for all of us. I'll tell you just what it means."

"Suppose, everyone of you was a baker." There were 20 Falcons in the room. "Now, all of you were making bread and I was your boss. Day after day you made bread for me, and I'd sell it as high as I could. But I paid you only 50 cents a day. Now, none of you could live on that. So Bobby'll come up to me and say, 'Boss, I can't live on 50 cents a day; I want a dollar and fifty cents!' Then I would say, 'Bobby, if you don't like it, you can just quit. I can get 50 others like you to work for me.'

"Put suppose you belonged to a union. Then all of you would get together and say, 'We want a dollar and fifty cents a day. Henry, you go to the boss and tell him all of us sent you to ask for more money.'

"I'm here from my union," says Henry. "We need higher wages — all 20 of us."

(Send your correspondence to Mary Jugg, 4134 W. 24th Place, Chicago.)

A WEEK-END IN MILWAUKEE

Over the week-end of January 24, the undersigned made another visit to Milwaukee. The purpose of my trip was announced in several of the previous issues of Proletar, and that was to help reorganize the youth group of branch 37.

In Milwaukee the weather seemed much colder than in Chicago and I doubted that the meeting would be well attended. But in spite of the zero weather about 25 young boys, including several members of branch 37 were present. Comrade Leo Schwiger, secretary of the Badger Lodge, presided. After the short talks made by alderman Tesch and others, seven new applicants signed up and about that many more were members in good standing. The officers elected are: John Kobza, secretary-treasurer; Edward Sostarich, recording secretary; Henry Maren, Harry Ullie and another comrade whose name I did not remember are the organizers. A lecture and entertainment committee was also set up. Plans and suggestions were made for their future activities and according to the sentiment, the boys are going to do big things. Their meeting date has been decided for every third Tuesday of the month at Sostarich's Hall. A name for their club will be selected at their next meeting. Sometime in March they plan to sponsor a dance.

The youth group organized is the English Section of branch 37. Their affiliation with branch 37 was not clearly understood and seemed to confuse some of the members as to where they should belong. After the work and purposes of our youth groups as a part of our branches was explained this question at least was cleared up. I will write more about this sometime in the future.

After the meeting our conversation about Socialist activity continued. My escort Henry Maren arranged sleeping quarters for the night. The next day his brother Frank and I anybody but a white man.

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

SLOVENSKO IN ANGLEŠKO KNJIGE

Pišite po cenik PROLETARCU

"Ho! ho!" says the boss. "Try and get 'em."

"So when Henry tells his union what the boss said, all 20 of the bakers say, 'We quit. No more bread.'"

"Oh! that's what they call a strike," piped up Frank.

"Yes," said the guide, "and if every other baker belongs to a union, too, then the boss can't find anyone to bake for him. Then he will either have to give the raise or quit business."

"And that's what union means," said Bobby. "Yes, it is a big word."

Comrade Anton Putz, of the Yugoslav Branch No. 1, donated a dollar to the Falcons last week. This helped to pay for some of the members dues to the national office.

The group that our Tom Mooney flight helped to organize has taken the name of Joseph Shoemaker, Flight 4. We think that's a great name. Remember, we wrote about him in this column?</

NO. 1482.

Published weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL., February 5, 1936.

VOL. XXXI.

LET ACTION FOLLOW THE SENATE INVESTIGATION

The senate munitions investigation will be stopped if munitions and other manufacturers and persons allegedly interested in protecting the memory of Woodrow Wilson have their way, and such men usually do.

But ample facts have already been brought out in the investigation to indicate that it is not safe to let munitions plants and other industries remain in private hands, nor to let international bankers do as they please.

At the time when the senate investigation was proposed, we expressed a little impatience, on the ground that every sensible person already knew, without further investigation, that money loaners, munitions manufacturers and the like were fomenters of war, and that congress should proceed to curb them without going to the delay of investigating further.

But the investigation has been had, although not finished if the committee can get the money to go on, and information has been piled up, Pelion upon Ossa as they used to say in classic days, all of it demonstrating that the banks, the munition factories and the other industries that have commodities to sell to warring countries, should be collectively owned so as to remove the

incentive to drag the country into war.

So what?

Is it to be just another investigation?

Are the mountains of evidence to be filed away to gather dust, and no action taken?

So far, we do not hear of any action except that the facts may have some influence upon neutrality legislation. Of course the munitions makers and all others interested in selling goods for the promotion of bloodshed will try to mutilate the neutrality bill so as to make it weak and ineffective.

But even if a genuine neutrality bill should be enacted into law, that would be only a

slight portion of the good that ought to come out of the investigation.

It is the height of folly to permit the munitions industry, the steel industry, the oil industry, the rubber industry, the automotive industry and the other great industries that want to sell goods to belligerents to remain in private hands.

They should be collectively owned and operated. Then private profit-takers would not be forever menacing the American people with the tragedy of war.

The Milwaukee Leader.

War while it offers the moron his only chance to feel that he is doing something important.

NEVER A JUST WAR

By Mark Twain

There has never been a just one, and dishonorable, and there is no necessity for it."

Then the handful will shout louder. A few fair men on the other side will argue and reason against the war with speech and pen, and at first will have a hearing and be applauded; but it will not last long; those others will shout them down, and presently the anti-war audiences will thin out and lose popularity.

The loud little handful—as usual—will shout for the war. The pulpit will, warily and cautiously, object—at first; the great, big, dull bulk of the nation will rub its sleepy eyes and try to make out why there should be a war, and will say, earnestly and indignantly, "It is unjust

and then the handful will shout louder. A few fair men on the other side will argue and reason against the war with speech and pen, and at first will have a hearing and be applauded; but it will not last long; those others will shout them down, and presently the anti-war audiences will thin out and lose popularity.

Before long you will see this curious thing: the speakers stoned from the platform and free speech strangled by hordes of furious men who in their secret hearts are still at one with those stoned speakers—as earlier—but do not dare to say so.

And now the whole nation—pulpit and all—will take up the war cry, and shout itself hoarse, and mob any honest man who ventures to open his mouth; and presently such mouths will cease to open.

Next the statesman will invent cheap lies, putting the blame upon the nation—that is attacked, and every man will be glad of those conscience-soothing falsities, and will diligently study them, and refuse to examine any refutations of them; and thus he will by and by convince himself that the war is just, and will thank God for the better sleep he enjoys after his process of grotesque self-deception.

And all that is very nice and shows that prosperity is with us, and what have the remaining 124,982,000 of us got to complain about?

(From The Mysterious Stranger.)

ARE YOU ON THIS LIST?

Fifteen thousand dollars a year is a lot of money to get, and eighteen thousand people are a lot of people. The government announces that there were about that many people who received salaries of at least that sum in the year just past, and that news means something.

It is good to learn, for example, that Mae West received salary checks totaling \$339,165.65 for her contributions to American culture and elegance during that year, while William Randolph Hearst came up to see her salary, and topped it, receiving \$500,000 in salaries from his employer, a fellow named Hearst.

Some of the salaries are fantastic, and some comical. To read that Hen-

ry L. Doherty, the utilities magnate, got \$100,000 a year and that Bing Crosby crooned to the tune of \$104,449 is to realize that the big brainy business men are finding their proper place at last, and why not? Did you ever hear Mr. Doherty croon?

The list of just a few of the \$15,000 plus salaries, filling three columns of small type in a daily paper, is only part of the picture, for the Fords, Hearsts, Dohertys and all the rest received many times as much in income than indicated by their salaries.

And all that is very nice and shows that prosperity is with us, and what have the remaining 124,982,000 of us got to complain about?

The New Leader.

THE DISHONEST SYSTEM MAKES INDIVIDUALS DISHONEST

The millions and billions of profit which flows into a few privileged hands as a result of the labor of millions of human beings is the plunder of capitalism. Call it what you will—dividends, interest, profits—the fact remains that the clean-up of parasites represents that much labor which has been stolen from the producers of wealth, that much human life which has been pilfered by respectable parasites who plunder the public with the sanction of law.

As long as the legalized graft of capitalism remains, the illegal graft of politicians and gangsters will be of minor importance.

We have no defense for unfaithful public servants. But if every official in the nation were both efficient and honest—

Efficiency and honesty would not bring prosperity and happiness to the burdened and frustrated farmers and wage workers of the nation as long as industry were conducted for the profit of private owners.

We need something more than efficiency and honesty in individuals. We need an honest economic system! We need a system under which wealth will be produced for use and not for profit. We need a system under which all will share in the products of industry strictly upon the basis of service performed and not at all by reason of the fact that they hold title deeds to the resources of the nation.

Until we have an honest economic system, the useful class will continue to be poor and helpless. Until the legalized steal of private profit is outlawed, workers will be hired only when it pays owners to permit them to work, and paid only enough to en-

able them to exist on low living standards.

We consider it needful to draw the comparison between legal and illegal stealing in order that the real crime—the crime of legalized plunder which victimizes workers every day of their lives—will not be hidden by the closer, more spectacular, better advertised, but vastly less costly plundering which dishonest public officials or outlawed crooks may do.

To build a social order which will be both honest and just; to outlaw crime and gain security and happiness, the workers of the world must kill corruption at its source by abolishing capitalism and building a socialist economy.—Reading Labor Advocate.

The End Is In Sight

I hate war as the sum of all villainies. I hate poverty as the price paid by the many for the wealth enjoyed by the few; I hate the existing social order, both national and international, in all its basic political and economic phases, as the acme of injustice, oppression and human wretchedness. With this goes hatred of no man, and willingness to injure no man. I seek the end of these things by education, patient suffering, persuasion and compelling love.

That these ideas are regarded as dangerous to present day society is not surprising. That this society should seek to protect itself, as all tyrannies have done, by ridiculing, denouncing, silencing its critics, is only natural. Where intolerance and persecution appear in any society it is a sure sign that the end of that society has begun.

John Haynes Holmes.

DEMOCRACY NEED NOT DESPAIR

By Camille Huysmans

Mayor of Antwerp; Former Secre-

tary of Socialist International

Can International democracy in spite of the reverses it has recently suffered, go on developing, and so achieve conquest over the spirit of violence?

I believe that it can.

The world is looking for a new economic equilibrium—and the world will find it.

We are confronted by a strange contradiction, resting on the fact that we are at the same time both rich and poor—rich in goods and poor in buyers.

Never, during the history of the human race, have there been such developments in the means of production. Industry is capable of putting on the market ten times as many goods as in 1914, while agriculture, owing to new processes, can produce three or four times as much as formerly.

The time is not far off when each country will be able to produce the greater part of the goods it needs.

From this abundance we are justified in concluding that contemporary civilization need never fear a scarcity, provided it knows how to organize itself.

But will the world find out in time how to organize itself? Will the nations abandon the folly from which so many of them are now suffering?

What I mean by folly is the policy of closing frontiers, of turning these frontiers into tariff walls, of putting guns there to threaten one's neighbor, of starting new wars and of maintaining within their own borders a regime of barbarous oppression which relies for power on the assassination of political opponents. I do not believe that this folly will

last forever. The abnormal is always transient.

Certainly, since the war, the world has learned a new truth revealed by recent events. It is that the war has never really ended, although the diplomats signed a treaty of peace.

The practice of violence has developed the spirit of violence.

The methods employed in war have been carried into civil life.

It was the war which gave rise to the Communist method of governing a great empire. It was the war which created fascism in Italy and in Germany. There is no moral difference in the assassination of opponents as practiced by the dictators of Moscow, Rome and Berlin.

Political murder has become a current practice, and is even inscribed in the constitutions as necessary for the salvation of empires, and of those who rule over them.

One would have thought that the small nations, who cannot possibly become powerful, would have escaped this infection. But this is not the case. The examples of Austria and Lithuania are there to show that this folly can impose equally on strength and weakness.

But will in spite of all this, I persist in believing that the establishment of economic equilibrium will bring about moral equilibrium.

In a world which lives sheltered from hostility and insecurity, the Mussolinis and Hitlers cannot live. And this is why, for the education of the masses and the peoples, we must continue our support of democracy and a pacifist policy, which are symbolized by two pictures—the end of poverty and the end of war.

SOCIAL STUDY CLUB ACTIVITIES

February 29, at the Slovene Labor Center. Several of our members have already made contributions for this affair. The arrangement committee which consists of comrades Tillie Troyka, Jean Rak and Tillie Loenkar are preparing a fine list of prizes which will be awarded to the lucky winners. All members are urged to boost our Buncro Party by selling tickets to their friends and soliciting prizes. Admission tickets are only 25¢ and are available at the office of Proletarec. The net proceeds will be used to purchase more shares in the Slovene Labor Center.

Pub. Committee.

Help The Next War

"Every dollar collected in the United States to finance the American Olympic team for Berlin is spent to support the rearmament of Nazi Germany. Every American who gives any contribution to Mr. Brundage's enterprise is practically financing the next war, possibly against the United States."—Gerhart Segar, noted German aviator and former Reichstag member.

The annual meeting of the Yugoslav Workmen's Publishing Co. was held last Friday night at the Slovene Labor Center. We received reports on the 1935 activities, mapped a program for 1936 and elected a new Board of Directors. We have performed a lot of favorable work in 1935 and the results show that the work was successful, financially, as well. Besides publishing Proletarec weekly, our May Herald and American Family Almanac have had excellent support. It is no small matter to sustain these publications. Only the united efforts of many loyal comrades makes this possible. Some of us long for a wider circulation of our publications because all of them are propaganda mediums and everyone must admit that quality and good editing have helped to attain prestige for these publications. A special May Herald will again be issued and since 1936 marks the 50th anniversary of the world famous Haymarket riot I suggested that it be devoted in part to the review of this celebrated occurrence.

It is the desire to keep the inner party controversy out of our paper inasmuch as the Executive Committee attempted to take a neutral stand. However, the front page report, from the side of the Cal' in last weeks issue doesn't state the true facts at all and I certainly can't understand why the comment on the Finnish Federation resolution the week previous deserves more space than, what some term, the militant side of the story. Raising the issue of Communism was merely a bogey to throw the comrades off the true trail. In all fairness our editor should report the major differences which have brought on this conflict.

A good meeting of the State Executive Committee was held in Bloomington, Ill. last Saturday. Organizers Joseph Brinocar and Edward Adams brought in fine reports. Adams makes his trips in such manner as to pay his own expenses and in the period of Dec. 25 to Jan. 25 he collected \$84.00, \$19.00 of which came from Norman Thomas' Elgin meeting. These reports clearly show the necessity of organizers. Dates were set for the State Convention at Peoria, Ill. on April 3, 4 and 5; apportionment of delegates to the National Convention was made, 8 for Cook County and 6 for the rest of the state; a statement was issued on the miners' situation in Illinois and one which endorsed the NEC action on the New York situation. A third district was ordered created and a third organizer is sought to push the work of the party. We stressed the need of the party getting on the ballot and to cooperate with labor groups in forming a labor ticket only if and when their was justification. We now have 75 functioning branches outside of Cook County and 19 inactive ones whose charters we suspended for inactivity and no dues stamps sales. A

FLOOD LIGHTS!

For Women Only

Conducted By Mary Jugg

Each year there are new reports of

"In the Second Year" is supposed to be a much better book than Sinclair Lewis's. Lewis' patterns American fascism after Germany and Italy, but Storm Jameson (why do all women authors have strange names?) shows how it grows right out of the conditions in the country and does not imitate any other country's fascism.

At the same time all the city newspapers are playing up a book by one Josephine Lawrence, "If I Had Four Apples." She writes about a middle-class family who cannot make headway in a depression. But it's far, far from being enlightening or showing the roots and a possible cure for our economic disorder.

While we're on the subject of "other women" it is interesting to note that Michael Strange (yes, she's a woman) who is a poet and actress receives mention in the capitalist press only as the first wife of John Barrymore. But I notice that in New York she will appear as a featured artist in the program for the New Leader. And I see also that one time previously she was backing the new theater movement about which the New Leader had much to say.

Perhaps there are, after all, a few well-known women with more sense than the little Hollywood doll who asked H. G. Wells, on his recent visit to Hollywood, "And what do you think of the war in Utopia?"

SEARCHLIGHT

by DONALD J. LOTRICH

The annual meeting of the Yugoslav Workmen's Publishing Co. was held last Friday night at the Slovene Labor Center. We received reports on the 1935 activities, mapped a program for 1936 and elected a new Board of Directors. We have performed a lot of favorable work in 1935 and the results show that the work was successful, financially, as well. Besides publishing Proletarec weekly, our May Herald and American Family Almanac have had excellent support. It is no small matter to sustain these publications. Only the united efforts of many loyal comrades makes this possible. Some of us long for a wider circulation of our publications because all of them are propaganda mediums and everyone must admit that quality and good editing have helped to attain prestige for these publications. A special May Herald will again be issued and since 1936 marks the 50th anniversary of the world famous Haymarket riot I suggested that it be devoted in part to the review of this celebrated occurrence.

It is the desire to keep the inner party controversy out of our paper inasmuch as the Executive Committee attempted to take a neutral stand. However, the front page report, from the side of the Cal' in last weeks issue doesn't state the true facts at all and I certainly can't understand why the comment on the Finnish Federation resolution the week previous deserves more space than, what some term, the militant side of the story. Raising the issue of Communism was merely a bogey to throw the comrades off the true trail. In all fairness our editor should report the major differences which have brought on this conflict.

A good meeting of the State Executive Committee was held in Bloomington, Ill. last Saturday. Organizers Joseph Brinocar and Edward Adams brought in fine reports. Adams makes his trips in such manner as to pay his own expenses and in the period of Dec. 25 to Jan. 25 he collected \$84.00, \$19.00 of which came from Norman Thomas' Elgin meeting. These reports clearly show the necessity of organizers. Dates were set for the State Convention at Peoria, Ill. on April 3, 4 and 5; apportionment of delegates to the National Convention was made, 8 for Cook County and 6 for the rest of the state; a statement was issued on the miners' situation in Illinois and one which endorsed the NEC action on the New York situation. A third district was ordered created and a third organizer is sought to push the work of the party. We stressed the need of the party getting on the ballot and to cooperate with labor groups in forming a labor ticket only if and when their was justification. We now have 75 functioning branches outside of Cook County and 19 inactive ones whose charters we suspended for inactivity and no dues stamps sales. A

NOTE
More English reports
and Articles on
Page 5